

Samrådsredogörelse

Vattentjänstplan

Falköpings kommun

Hur samrådet har bedrivits

Kommunstyrelsen har vid sammanträde den 14 juni 2023, KS § 126 beslutat att genomföra samråd enligt 5 kap. § 11 Plan- och bygglagen (PBL) i rubricerat ärende.

Samrådet har ägt rum mellan den 4 juli 2023 till och med den 31 augusti 2023.

Huvudsyftet med vattentjänstplanen är att ge förutsättningar för en god planering av Falköping kommuns skyldigheter att ordna allmänna vattentjänster samt att ge berörda möjlighet till insyn och deltagande i processen.

Vattentjänstplanen publicerades på kommunens digitala anslagstavla. Handlingarna har under samrådstiden visats på Stadshuset och på Falköpings kommuns webbsida.

Inkomna yttranden

Följande yttranden har inkommit under samrådstiden:

Remissinstans	Ingen erinran	Synpunkter
Länsstyrelsen		x
Miljönämnden Östra Skaraborg		x
Herrljunga kommun	x	

Sammanfattning av inkomna yttranden med kommentarer

Yttrandena sammanfattas och kommenteras med kursiv stil. Länsstyrelsens yttrande återges i sin helhet.

Länsstyrelsen

Sammanfattande synpunkter

Kommunen bedömer att vattentjänstplanen inte innebär betydande miljöpåverkan. Ställningstagandet har motiverats med att planen inte anger för planerad VA-utbyggnad under planens genomförandetid.

Länsstyrelsen gör dock bedömningen att det inte kan uteslutas att planen kan antas innebära en betydande miljöpåverkan ur vattensynpunkt. Det är oklart om skyddet av grundvattenresurser har vägts in vid bedömning av vilka områden som har behov av ordnad VA-försörjning. Skyddet av grundvatten är en viktig aspekt särskilt

då det i kommunen finns flera grundvattenförekomster som är särskilt viktiga för vattenförsörjningen.

Samrådskrets

Kommunen har valt att inte samråda med boenden i utredda områden, utan begränsat samrådskretsen till Länsstyrelsen och allmänheten. Det kan bero på att inga utbyggnadsområden föreslås.

Bedömning av områden

Kommunen har kommit fram till 25 områden med enskilda VA-lösningar samt två bevakningsområden. Avloppsanläggningarnas status för de olika områden är beskrivet på ett tillfredsställande sätt.

Vad Länsstyrelsen kan utläsa finns inga områden som kommunen bedömer som 6§- områden. Många av områden med enskilt VA har gemensamhetslösningar för dricks- och/eller spillvatten. Det saknas bedömningsgrunder och bedömning av åtgärdsbehov för de områden där kommunen anser att VA kan lösas med enskilda gemensamhetsanläggningar.

Länsstyrelsen kan inte se att kommunen tagit med områdena Uddebo (39 fastigheter) och Gudhems kloster (41 fastigheter) i planen.

Länsstyrelsen kan inte se vilka kriterier som använts för att bedöma hälsoaspekten enligt lagen om allmänna vattentjänster. Vilka bedömningsgrunder för dricksvatten och badvatten har kommunen använt sig av vid klassning av områden? Vad ligger till grund för bedömningen att dricksvattenkvaliteten är god i områden med både enskilt vatten och avlopp på varje fastighet? Erfarenhetsmässigt är det inte ovanligt med avloppspåverkan i enskilda brunnar.

Av kommentarerna till bedömning av de 25 områdena framgår inte vad som ligger till grund för bedömning av recipientens skydds nivå. Länsstyrelsen anser att kommunen bör ange vilka yt- och grundvattenförekomster som utgör recipient samt bedöma skydds nivå för recipienten. Vilken status har recipienterna och vilka påverkans källor kan identifieras enligt VISS?

Miljökvalitetsnormer för vatten

Påverkan på vattenmiljön och möjligheten att uppnå eller bibehålla god status i berörda vattenförekomster är en viktig miljöaspekt som ska vägas in vid bedömning av i vilka områden det finns behov av att ordna vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang enligt 6 § Lagen om allmänna vattentjänster.

Vattenförekomsterna påverkas av näringsämnen från avloppsreningsverk och diffusa utsläpp från enskilda avlopp med bristfällig rening.

Länsstyrelsen anser att det är viktigt att väga in påverkan på berörda yt- och grundvattenförekomster och på möjligheten att följa fastställda miljökvalitetsnormer vid klassning och bedömning av åtgärdsbehovet i de identifierade områdena med enskilt VA. Kommunen har för bedömningen angett en skydds nivå för recipienten. Länsstyrelsen anser att man också behöver ange om någon yt- eller grundvattenförekomst berörs, och om det föreligger något åtgärdsbehov (enligt VISS) i vattenförekomsten för att det ska vara möjligt att uppnå MKN.

Ytvatten

I kommunen finns ett antal ytvattenförekomster som i dagsläget inte uppnår god status och där enskilda avlopp utgör en betydande påverkan på vattenkvaliteten. För Lidan och Ätran har man inom vattenförvaltningen kvantifierat ett åtgärdsbe-

hov för reduktion av näringsämnen som tillförs vattendragen. Viktiga vattenförekomster som inte uppnår god status är Hornborgasjön, Slafsan, Hornborgaån, Åtran, Lidan och Salaholmsbäcken. Inom ramen för vattenförvaltningen finns riskbedömning och åtgärdsförslag, både bindande och möjliga åtgärder för att miljö kvalitetsnormen ska kunna uppnås för respektive vattenförekomst. Dessa aspekter behöver vägas in i bedömningen av behovet av en ordnad VA i ett större sammanhang enligt 6 § LAV.

Grundvatten

Det saknas en beskrivning av de vattenresurser i kommunen som är av betydelse för vattenförsörjningen. Har skyddet av grundvattenresurser vägts in vid bedömning av vilka områden som har behov av ordnad VA-försörjning?

I den regionala vattenförsörjningsplanen för dricksvatten i Västra Götaland pekas grundvattenförekomsten Magasinsgrupp Rösjön Hornborga Valle och Timmersdala ut som en regionalt viktig grundvattenresurs.

Andra skyddade förekomster av betydelse för vattenförsörjningen är Floby och Åsarp, båda sand- och grusförekomster. Falköping-Skövde är en sedimentär bergförekomst samt Kättilstorp.

I Stenstorp, Ugglum och Vartofta finns exempel på grundvattenförekomster i genomsläppliga jordlager som sand- och grus som medför en ökad sårbarhet och risk för förorenings spridning från enskilda avlopp och andra verksamheter.

Säkrad avloppsrening

Hur man ska lösa avloppsfrågan på längre sikt är beskrivit på ett bra sätt och kommunen ser behov av att bland annat se över kvävereningen på Falköpings avloppsreningsverk.

Dagvattenhantering saknas och bör vara med som bilaga.

Skyfall och översvämning

Länsstyrelsen noterar att en skyfallskartering har gjorts som i stort följer de rekommendationer som Länsstyrelsen har gett ut: *Rekommendationer för hantering av översvämning till följd av skyfall – stöd i fysisk planering*. Genom att flera olika återkomsttider har använts ger det bra möjligheter att studera olika scenarier för att kommande detaljerad planering av åtgärder.

Genom den analys över VA-anläggningarnas funktion vid skyfall som framgår av vattentjänstplanen finns det goda förutsättningar för kommunen att bedöma riskerna för funktionaliteten för VA-systemet vid extrem nederbörd.

De förslag på åtgärder som presenteras för att antingen minska riskerna eller göra mer detaljerade bedömningar kommer att medverka till att på sikt öka resiliensen vid skyfall.

Planen är tydlig med vilka åtgärder som behöver prioriteras och vad som behöver göras.

Översiktsplanen utgör det huvudsakliga redskapet för att bidra till en trygg vattenförsörjning genom fysisk planering och Länsstyrelsen ser därför det som positivt att vattentjänstplanen har en tydlig koppling till kommunens översiktsplan. I *Översiktsplan 2017 – 2030* redovisas förslag på dagvattenåtgärder och rinnvägar, det framgår dock inte av den remitterade samrådshandlingen hur dessa förslag tagits i beaktande för att minska riskerna för VA-anläggningarna.

Vattentjänstplanen ska samtidigt kunna utgöra ett planeringsunderlag i den rullande översiktsplanprocessen och vid kommande uppdateringar av översiktsplanen. Planeringsstrategin är ett lämpligt verktyg för att långsiktigt koppla vattentjänstplanen till översiktsplanen.

De skyfallskarteringar som gjorts kan även med fördel användas som underlag i kommunens arbete med klimatanpassning och även för den kommunala risk- och sårbarhetsanalysen.

Upplysningar

Om det i framtiden skulle bli så att till exempel privatpersoner begär tillsyn för ett område, eller att samfällighetsföreningar inte längre vill ha eget ansvar för ett befintligt VA-område, kan Länsstyrelsen komma att bedöma områden annorlunda än vad kommunen gjort i den här vattentjänstplanen, oaktat detta yttrande.

Kommunens vattentjänstplan är ett planeringsunderlag som behöver beaktas i översiktsplanen. Vattentjänstplanen kan bland annat ge underlag för avvägningar om lämplig mark- och vattenanvändning och vilka hänsynsbehov som finns.

Kommentar: I bedömningen av de olika VA-planområdena har möjligheterna för alla fastigheter/adresser inom ett område att anlägga små enskilda avlopp rent praktiskt analyserats och därefter om det är lämpligt med tanke på miljö och hälsa. Om det inte bedömts vara möjligt har de aktuella områdena klassificerats som områden där avloppsreningen behöver lösas i ett större sammanhang. Därefter har interna diskussioner förts gällande om det varit nödvändigt med en kommunal tvingande lösning eller om det är möjligt med en gemensamhetslösning som är enskild.

Vid bedömningen av behovet ska särskild hänsyn tas till förutsättningarna att tillgodose behovet av en vattentjänst genom en enskild anläggning som kan godtas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön. Om en gemensam anläggning kan svara för områdets behov av vattentjänster finns inget behov av förändrad VA-försörjning för tillfället och därmed saknas stöd i 6 § LAV om att införliva området i verksamhetsområdet. Detta kan dock ändras om förutsättningarna för området förändras eller om avtal om anslutning mellan kommunen och föreningen skulle upphöra. Förhållandet kan också ändras om föreningen önskar upphöra eller upplöses av annan orsak. Vattentjänstplanen har kompletterats med detta resonemang.

Bedömningen om det är hög eller normal skyddsnivå för en avloppsanläggning i områdets omedelbara närhet, görs utifrån:

- 1) hur många hus det är, dvs hur stort utsläppet blir antingen i en massa små okontrollerbara punktutsläpp eller som ett större, där det större kontrollerbara är att föredra,*
- 2) sjöar och vattendrag som har fått en ekologisk status i VISS, samt grundvattenförekomster som har strategisk signifikans (VISS) och slutligen*
- 3) mer eller mindre känslig berggrund och vegetation, där sedimentära bergarter i många fall kan innebära hög skyddsnivå.*

Dessa indikatorer har sedan kompletterats med lokalkunskap samt jämförts med vilka andra övergödande källor som finns i landskapet runt omkring samt hur dessa eventuellt konkurrerar om möjliga platser att placera avloppsanläggningar. Hur denna bedömning inkluderats i analysen av VA-planområden har tydliggjorts i bilaga 2.

När det gäller hälsoaspekten har utgångspunkten varit att det inte finns några kända områden där det är problem med vattenkvaliteten. Det finns en medvetenhet kring att det kan finnas problem med att äldre avloppsanläggningar ligger för nära (grävda) vattentäkter men de senaste 10 -15 åren har ett stort arbete genomförts för att eliminera denna typ av anläggningar. Stor noggrannhet iaktas också gällande att inte fatta beslut om nya. Många fastigheter på landet i Falköpings kommun är stora nog att kunna ha ett tillräckligt skyddsavstånd mellan vattentäkt och avloppsanläggning. Det finns också exempel på flera gemensamhetsprojekt där fastighetsägare går samman och antingen drar sitt ledningsnät till en kommunal påkopplingspunkt eller bygger en egen lite större anläggning med täta ledningar mellan bostäderna och utsläppspunkten. Placering och dimensionering sker då med utgångspunkt i att den inte ska påverka det skyddade området negativt. Hur detta inkluderats i analysen av VA-planområden har tydliggjorts i bilaga 2.

När det gäller badvatten förekommer det inte så många sådana i kommunen, särskilt inte sådana där det finns utsläpp av avloppsvatten i nära anslutning. För kommande 12-års-period är bedömningen att det inte finns något åtgärdsbehov.

När det gäller skyddet för grundvattnet tillämpas, vid anläggande av nya anläggningar, kravet på skyddsavstånd mellan utsläppspunkt efter reningsverk eller spridarledning i infiltration/markbädd och högsta grundvattenyta. I de fall det är aktuellt att bygga en avloppsanläggning inom ett område där det är hög skyddsnivå för grundvatten är första steget att kontrollera vilket skydd som behövs. Om det inte är möjligt att vidta tillräckliga skyddsåtgärder (eftersom det blir för tätt mellan punkterna utifrån markens egenskaper) så kommer den kommunala skyldigheten att ordna avlopp att träda in. I arbetet med vattentjänstplanen har bedömningen gjorts att det inte finns något sådant område. Planen med tillhörande bilaga 2 har kompletterats med generella förtydliganden gällande hur skyddet av grundvattenresurser har hanterats vid bedömningen av VA-planområdena.

Dialog har förts med Länsstyrelsen vilka geografiska områden som Uddebo (39 fastigheter) och Gudhems kloster (41 fastigheter) omfattar. Båda dessa områden ingår i det allmänna verksamhetsområdet.

När det gäller Lidan och Åtran har det nyligen genomförts inspektioner av de befintliga avloppen där och bedömningen är att det just nu inte finns något åtgärdsbehov. När det gäller Åtran så baseras den ekologiska statusen i första hand på fiskvandringshinder, och det som nämns när det gäller övergödning är att det inte finns några mätvärden som kan kvantifiera en eventuell övergödning.

Gällande dagvatten har vattentjänstplanen kompletterats med en referens till kommunens dagvattenplan.

Vattentjänstplanen har vidare kompletterats med resonemang kring viktiga vattenresurser i kommunen, exempelvis med koppling till den regionala vattenförsörjningsplanen. Ett övergripande resonemang kring kopplingen till den kommunala översiktsplanen har också lagts till i planens inledningskapitel.

Övriga synpunkter noteras.

Miljönämnden Östra Skaraborg

Falköpings kommun har tagit fram ett bra underlag och förslag till vattentjänstplan som uppfyller kraven enligt de nya bestämmelserna i lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster. Planen kommer ge bra förutsättningar för det långsiktiga ar-

betet, både med VA-försörjning och med åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna VA-anläggningarna ska fungera vid en ökad belastning som uppkommer vid skyfall.

Det är viktigt att de ytterligare utredningar och underlag som krävs för genomförandet tas fram på ett bra sätt. Planen får gärna förses med ett genomförandeavsnitt där det tydliggörs vilket ytterligare underlag som behövs och en tidsplan för när det beräknas vara framtaget.

Miljönämnden har inga synpunkter på de enskilda VA-områden, VA-bevakningsområden, VA-utredningsområden och VA-utbyggnadsområden som identifieras i planen.

Vilka regnhändelser som ska betraktas som skyfall bör tydligare motiveras.

Planen redovisar hur bortledandet av spill- och dagvatten riskerar att påverkas vid skyfall, men inte vattenförsörjningen. Om det är så att vattenförsörjningen inte riskerar att påverkas vid skyfall bör det framgå och motiveras.

Det är positivt att planen identifierar behovet av att förstärka reservvattenförsörjningen och att arbete med detta pågår.

Det framgår av planen att kapaciteten i dagvattennätet behöver ökas. Det bör framgå tydligare av planen hur detta arbete ska fortskrida.

Kommentar: Parallellt med arbetet med vattentjänstplanen pågår separat arbete med prioritering samt tidssättning av åtgärder i vattentjänstplanen. Åtgärdsbehovet för dagvattennätet är en del. Miljönämnden i Östra Skaraborg är en viktig del i både planering och genomförande av åtgärder. Falköpings kommun ser fram emot fortsatt samverkan i gemensamma frågor.

I avsnitt 3.2 i vattentjänstplanen beskrivs vilka regn som den kommunala skyfallskarteringen är baserad på. Riskanalysen för de allmänna VA-anläggningarna har gjorts med utgångspunkt i ett 100-årsregn med en klimatfaktor på 1,4.

I analysen gällande påverkan på VA-försörjningen med anledning av skyfall ingick även påverkan på dricksvattenförsörjningen i form av tryckstegringsstationer. Inga sådana risker kunde noteras. Vattenverk ingick inte i analysen då det inte finns några sådana inom kommunens gränser. Påverkan på vattentäkter med anledning av skyfall och andra klimatförändringar avses hanteras inom ramarna för pågående arbete med reservvattenplan.

Övriga synpunkter noteras.

Sammanfattande bedömning

Efter samrådet har följande förändringar skett:

- Vattentjänstplanen samt bilaga 2 har kompletterats med förtydliganden gällande underlag och utgångspunkter för bedömningen av skyddsnivå, gemensamhetsanläggningar, hälsoaspekten samt skydd av grundvattenresurser
- Vattentjänstplanen har kompletterats med koppling till den regionala vattenförsörjningsplanen samt beskrivningar av relevanta vattenresurser
- Vattentjänstplanen har kompletterats med referenser och kopplingar till den kommunala översiktsplanen samt dagvattenplanen.

Kommunledningsförvaltningen